

LONE HÄCKERT OG BIRGIT LOHSE

ALLES IN ALLEM

TYSK ØVELSESGRAMMATIK

GYLDENDAL

ALLES IN ALLEM
TYSK ØVELSESGRAMMATIK

Af Lone Häckert og Birgit Lohse
2. udgave, 2. oplag 2017

© 2014 Gyldendal A/S, København

(Oprindeligt udkommet på Munksgaard 1998)

Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner,
der har indgået aftale med Copydan Tekst & Node,
og kun inden for de i aftalen nævnte rammer.

Forlagsredaktion: Louise Berg Nielsen
Sproglig konsulent: Eva Maria Weermann, TextMedia
Grafisk tilrettelæggelse: Karen Christensen
Tryk: BALTO print, Lithuania

ISBN: 978-87-02-16474-9

Kildehenvisning:

Nils Werner: *Grün und Rot*, fra Mathias Heckhausen: „Das Buch vom Ampelmännchen“, Eulenspiegel Verlag, Berlin 1997

Fotos:

Colourbox: 111, 114, 120

Shutterstock: 112, 121

Bildarchiv der Deutschen Kolonialgesellschaft/Wikipedia: 115

ullstein bild/Polfoto: 118

Volkswagen Personbiler Danmark: 119ø

Alfo/Polfoto: 119n

Privatfoto: 123

Malerier:

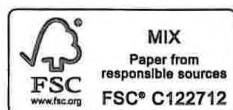
Vilhelm Jacob Rosenstand: *Ottende Brigades angreb ved Dybbøl, 18. april 1864* (1894). Olie på lærred, 127 x 190 cm, Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot. Foto: Kit Weiss.

Emil Nolde: *Valmuer*. © Nolde Stiftung Seebüll.

Caspar David Friedrich: *Mann und Frau in Betrachtung des Mondes*. © bpk – Bildagentur für Kunst, Kultur und Geschichte/Alte Nationalgalerie Berlin

Caspar David Friedrich: *Der Wanderer über dem Nebelmeer*. © bpk – Bildagentur für Kunst, Kultur und Geschichte/Hamburger Kunsthalle

 GYLDENDAL
www.gyldendal-uddannelse.dk

2 ARTIKLER

(kendeord)

Substantiver (navneord) bøjes både på tysk og dansk i tal, dvs. singularis og pluralis (ental og flertal), og bestemthed (ubestemt og ubestemt). På dansk sætter vi endelser bag på ordet for at markere tal og bestemthed, mens man på tysk markerer tal og bestemthed ved en foranstillet artikel (*der, die, das* og *die*).

en kvinde	<i>eine Frau</i>
kvinden	<i>die Frau</i>
(flere) kvinder	<i>Frauen</i>
(alle) kvinderne	<i>die Frauen</i>

På dansk har substantivet to køn:

- fælleskøn: en mand, en kvinde
- intetkøn: et barn, et hus

På tysk har substantivet derimod tre køn:

- maskulinum (hankøn): *der Mann*
- femininum (hunkøn): *die Frau*
- neutrum (intetkøn): *das Kind*

Den bestemte artikel

	SINGULARIS			PLURALIS
	MASKULINUM	FEMININUM	NEUTRUM	
Nominativ	der	die	das	die
Akkusativ	den	die	das	die
Genitiv	des + -s	der	des + -s	der
Dativ	dem	der	dem	den + -n

KASUS OG SÆTNINGSLED

De forskellige kasus bruges til markering af hvert sit sætningsled:

- Nominativ markerer X /subjekt og ⊗ /subjektsprædikativ.
- Akkusativ markerer △ /direkte objekt.
- Dativ markerer □ /indirekte objekt.

Læreren sender brevet.

X O △

Der Lehrer schickt den Brief.

X O △

Læreren sender tante brevet.

X O □ △

Der Lehrer schickt der Tante den Brief.

X O □ △

Han er den hurtigste fodboldspiller. Er ist der schnellste Fußballer.

X O ———⊗————— X O ———⊗—————

BØJES SOM DER

På samme måde som den bestemte artikel bøjes:

- **dieser** denne/dette
- **jeder** enhver
- **aller** al
- **solcher** sådan en
- **welcher** hvilken

Den ubestemte artikel

	SINGULARIS			PLURALIS
	MASKULINUM	FEMININUM	NEUTRUM	
Nominativ	ein■	eine	ein■	keine
Akkusativ	einen	eine	ein■	keine
Genitiv	eines + -s	einer	eines + -s	keiner
Dativ	einem	einer	einem	keinen + -n

Ein findes selvfølgelig ikke i pluralis (én er kun én!). Derfor indsættes *kein* (ingen/intet) i skemaets pluralisrække med den bestemte artikels endelser.

Kein bøjes i singularisformen som *ein*.

En lejlighed koster en formue.

X O △

Eine Wohnung kostet ein Vermögen.

X O △

En studerende har ingen penge.

X O △

Ein Student hat kein Geld.

X O △

Hun giver en pige en ballon.

X O □ △

Sie gibt einem Mädchen einen Ballon.

X O □ △

Han er en stor skiløber.

X O ———⊗—————

Er ist ein großer Skiläufer.

X O ———⊗—————

SAMME ENDELSER

Bestemt og ubestemt artikel har samme endelser undtagen i formerne med de sorte kasser!

GODT RÅD

Det er mest praktisk at lære kasussystemet lodret, altså alle fire former i maskulinum eller femininum osv. Uanset hvilken sammenhæng et ord skal indgå i, er man nemlig altid nødt til at finde den relevante kasus for at kunne give ordet den rette form.

Opgaver til artikler

1 Analysér sætningen, og indsæt den bestemte artikel:

1. ____ Konzert (n) findet morgen statt.
2. ____ Gruppe (f) spielt das Lied „Dadada“.
3. Die meisten Menschen kennen ____ Melodie (f).
4. ____ Text (m) kennen sie aber nicht.
5. Die Großeltern haben ____ Enkel (m) eine Karte gekauft.
6. Die Karte war ____ beste Geschenk (n) zum Geburtstag.
7. Das Konzert wird ____ Erlebnis (n) des Jahres.
8. ____ Junge (m) freut sich riesig.
9. Samstag wird ____ beste Tag (m) der Woche.
10. Er umarmt ____ Großeltern (pl).
11. Nach dem Konzert will er ____ Großeltern (pl) alles erzählen.

2 Analysér sætningen, og indsæt den ubestemte artikel:

1. Kann ____ Mensch (m) überhaupt verschwinden?
2. Jeder Mensch hinterlässt heute ____ Spur (f).
3. Auf Facebook kann man immer ____ Bild (n) finden.
4. Man kann auch schnell ____ Nachricht (f) über Facebook verbreiten.
5. Oder vielleicht sucht man ____ alten Freund (m).
6. ____ Facebook-Profil (n) erzählt immer eine Geschichte.
7. Und es ist meistens ____ positive Geschichte (f).
8. Auf Facebook spielt sich ____ andere, zweite Wirklichkeit (f) ab.
9. Keiner will ____ Fremden (m) seine schlechten Seiten zeigen.
10. ____ Profilbild (n) ist oft inszeniert.
11. Deshalb bekommt man ____ falschen Eindruck (m) von der Person.
12. Facebook gibt ____ Menschen (m) oft das Gefühl, dass er viele Freunde hat.

3 Analysér sætningen, og indsæt den manglende artikel (brug det ord, hvis grundform er angivet i parentes):

1. Deutschland ist _____ Republik (f). (*ein*)
2. _____ Land (n) besteht aus 16 Bundesländern. (*der*)
3. Kennst du _____ Bundesland (n)? (*ein*)
4. Berlin ist _____ Hauptstadt (f). (*der*)
5. _____ Bundespräsident hat natürlich seinen Sitz in Berlin. (*der*)
6. Man hat _____ Politikern (pl) schöne Büros gebaut. (*der*)
7. Hier liegen auch _____ meisten Regierungsgebäude (pl). (*der*)
8. Der Bundestag ist sehr berühmt. Er hat _____ Kuppel (f) aus Glas. (*ein*)
9. Nachts ist _____ Kuppel (f) beleuchtet. (*der*)
10. Die Welt schenkt _____ Hauptstadt (f) große Aufmerksamkeit. (*der*)
11. Dänemark hat _____ Botschafter (m) in Berlin. (*ein*)
12. Er vertritt _____ dänischen Interessen (pl) in Deutschland. (*der*)
13. Für die dänische Wirtschaft ist _____ Handel (m) mit Deutschland sehr wichtig. (*der*)
14. Die Deutschen kaufen gern dänische Waren, die _____ guten Ruf (m) haben. (*ein*)
15. Die meisten deutschen Firmen haben _____ Niederlassung (f) in Berlin. (*ein*)
16. Berlin bietet aber auch _____ Touristen (pl) viele Möglichkeiten. (*der*)
17. Man kann zum Beispiel _____ berühmte Brandenburger Tor (n) besichtigen. (*der*)
18. Viele Touristen verbringen auch _____ Tag (m) in interessanten Museen. (*ein*)
19. Die Stadt gibt _____ Besucher (m) _____ Einblick (m) in die deutsche Geschichte. (*der, ein*)
20. _____ Reise (f) nach Berlin lohnt sich deshalb immer. (*ein*)

4 Analysér og oversæt:

Gæsterne kommer snart. Familien har ingen mad. De laver en pizza. Melet og skinken køber de hos Aldi. Olien og krydderierne har de allerede. De behøver ingen mælk og ingen løg.

Moderen rækker sønnen gryden: Du laver sovsen, så laver jeg dejen. Hvor er osten, siger sønnen. Han er kokken. Jeg henter osten nu, siger søsteren. Faderen dækker bordet og giver moderen et glas vin.

5 Omskriv præpositionsforbindelserne i de følgende sætninger til indirekte objekter, og oversæt sætningerne til tysk.

Husk rækkefølgen af sætningsled på tysk: $\times \circ \square \triangle$

1. Læreren køber en kage til klassen.
2. Moderen synger en sang for barnet.
3. Postbuddet bringer en pakke til fødselsdagsbarnet.
4. Hun sender et postkort til vennen.
5. Han sender en hilsen til forældrene.
6. Manden forklarer vejen til turisterne.
7. Pianisten spiller en sang for publikum.
8. Værten rækker saltet til gæsten.
9. Værtinden skænker vinen for gæsterne.
10. Patienten beskriver sygdommen for lægen.
11. Ekspedienten viser tæppet til kunderne.
12. Prinsen siger sandheden til avisen.

6 Indsæt den rigtige form af *aller, dieser, jeder, solcher, welcher*:

1. _____ Hauptstadt (f) heißt Berlin. (*dieser*)
2. _____ Mensch (m) kennt die Stadt. (*jeder*)
3. _____ politischen Debatten (pl) werden im Bundestag geführt. (*aller*)
4. _____ Tag (akk, m) wird überall in der Stadt gebaut. (*jeder*)
5. Die Architekten geben _____ Gebäuden (pl) verschiedene Fassaden. (*aller*)
6. Man hat _____ Architekten (m) freie Hand gegeben. (*jeder*)
7. _____ Bauarbeiten (pl) kosten unheimlich viel Geld. (*solcher*)
8. _____ Vorteil (m) hat es überhaupt, dass so viel gebaut wird? (*welcher*)

Genitiv

Genitiv bruges til markering af ejendomsforhold eller tilhørsforhold. På dansk vises ejendomsforholdet ved at sætte -s på det substantiv, der betegner ejendoms- eller tilhørsforholdet.

ekspedientens briller
grydens låg

ekspedienten ejer brillerne
låget hører til gryden

På tysk sætter man dette substantiv i genitiv og placerer det til sidst i konstruktionen.

ekspedientens briller
die Brille *des* Verkäufers

grydens låg
der Deckel *des* Topfes

Når man oversætter, krydser man altså ordenes rækkefølge.

Alle substantiver i maskulinum og neutrum får -s på i genitiv. Substantiver i femininum og pluralis har ingen speciel genitivendelse.

taskens indhold

der Inhalt der Tasche ■

-s

-s vil have -s i genitiv: *des Radfahrers*
eines Kindes

Kerneordet i konstruktionen, dvs. det substantiv, der ikke står i genitiv, bøjes i kasus afhængigt af, hvilket sætningsled det er. Normalt bruges bestemt artikel foran kerneordet.

Han drikker **husets** vin.

× ○ gen △

*Er trinkt **den Wein des Hauses**.*

× ○ △ gen

Husets vin er god.

gen × ○ ⊗

***Der Wein des Hauses** ist gut.*

× gen ○ ⊗

Genitiv ved navne

På tysk anvendes som på dansk s-genitiv i forbindelse med navne. I disse tilfælde behøver man ikke krydskonstruktionen, men den er dog mulig.

Christophs Freundin

die Freundin Christophs

Deutschlands Bundespräsident

der Bundespräsident Deutschlands

Uwe Jürgensens Lied

das Lied Uwe Jürgensens

I talesprog kan man også benytte en konstruktion med *von*:

die Freundin von Christoph

das Lied von Uwe Jürgensen

Hvis navnet ender på -s eller en s-agtig lyd, tilføjes intet -s i genitiv, men kun en apostrof.

Man kan ikke efterstille genitiven, men stadig omskrive med *von*.

Heinz' Freundin

die Freundin von Heinz

Iris' Aufgabe

die Aufgabe von Iris

Opgaver til genitiv

1 Oversæt til tysk (kontrollér evt. substantivernes køn i gloselisten bag i bogen):

1. Mandens bil
2. Forældrenes problem
3. Pigens bror
4. Moderens taske
5. Klassens lærere

2 Analysér og oversæt til tysk:

1. Mandens bil er gammel.
2. Børnene er forældrenes problem.
3. De giver pigens bror en bog.
4. Drengen henter moderens taske.
5. Alle kender klassens lærere.

3 Oversæt til dansk:

1. Die Farbe des Meeres ist blau.
2. Die Arbeitsverhältnisse der Firma sind chaotisch.
3. Das Geld des Landes hat keinen Wert.
4. Er bewundert die Stärke der Muskeln.
5. Er stellt die Heizung des Hauses ab.
6. Sie schickt der Tante des Mannes einen Feriengruß.
7. Der Stern des Weihnachtsbaums strahlt.
8. Die Sommerreise der Familie wird bestellt.
9. Die Härte des Nagellacks ist entscheidend.
10. Sie trägt den Mantel der Mutter.
11. Der Student löst das Problem der Aufgabe.

4 Forbind ordene til genitiv:

Eksempel:

der Tod ein Schulmädchen → der Tod eines Schulmädchens
 der Tod das Schulmädchen → der Tod des Schulmädchens

1. das Fahrrad	die Tochter
2. das Fluchtauto	ein Verbrecher
3. die Beute	der Tiger
4. die Eröffnung	das Geschäft
5. der Ausverkauf	die Warenhäuser
6. der Anfang	ein Schuljahr
7. die Fenster	das Gebäude
8. das Mittagessen	die Familie

9. die Farbe	eine Wand
10. die Eltern	die Kinder
11. die Lautsprecher	die Musikanlage

5 Fri opgave:

Kig dig omkring i klassen.

- Find selv på tyske sætninger, hvori der indgår en genitivkonstruktion,
f.eks.: *Die Nase des Lehrers ist rot.*
Der Rock des Mädchens ist kurz.
- Kontrollér med din nabo, at sætningerne er korrekte.
- Lav en situationsrapport i klassen: Læs på skift en sætning højt, indtil alle sætninger er opbrugt. Der må ikke rettes eller afbrydes undervejs!

3 VERBER

(udsagnsord)

Verber kan opdeles i fire grupper:

- *sein, haben, werden* (hjelpeverber)
- svage verber
- modalverber (se kapitel 7)
- stærke verber (se kapitel 8)

Når et verbum fungerer som verballed i en tysk sætning, bøjes det i:

- **person:** 1. jeg/vi
2. du/I
3. han, hun, den, det/de
- **tal:** singularis
pluralis
- **tid:** præsens (nutid)
præteritum (datid)
perfektum (førnutid)
pluskvamperfektum (førdatid)
futurum (fremtid)

Person og tal afgøres af sætningens subjekt.

Mens et dansk verballed har samme endelse, uanset hvem eller hvad der er subjekt, skifter det tyske verballed endelser:

Jeg lever.

Skoven lever.

De lever.

Ich lebe.

Der Wald lebt.

Sie leben.

Tid afgøres af den omgivende (tekst)situation.

Man opdeler de grammatiske tider i:

usammensat tid

(kun ét verbum)

præsens

præteritum

sammensat tid

(to eller flere verber)

perfektum

pluskvamperfektum

futurum

Sein, haben, werden

De tre verber *sein*, *haben* og *werden* har to funktioner på tysk:

- fuldverbum (eneste verbum) i en sætning:

Peter ist ein guter Tennisspieler.

Das Auto hat eine Panne.

Morgen wird ein schöner Tag.

- hjælpeverbum i en sammensat tid (perfektum, pluskvamperfektum, futurum):

Wir sind oft nach Berlin gereist.

Ich hatte einen Hund gekauft.

Er wird schon kommen.

Disse tre verber har deres helt egne bøjninger, jf. skemaet på næste side.

	SEIN (AT VÆRE)	HABEN (AT HAVE)	WERDEN (AT BLIVE)
Præsens	ich bin	ich habe	ich werde
	du bist	du hast	du wirst
	er ist	er hat	er wird
	wir sind	wir haben	wir werden
	ihr seid	ihr habt	ihr werdet
	sie sind	sie haben	sie werden
Präteritum	ich war	ich hatte	ich wurde
	du warst	du hattest	du wurdest
	er war	er hatte	er wurde
	wir waren	wir hatten	wir wurden
	ihr wart	ihr hattet	ihr wurdet
	sie waren	sie hatten	sie wurden
Perfektum	ich bin gewesen	ich habe gehabt	ich bin geworden/worden
	du bist gewesen	du hast gehabt	du bist geworden/worden
	er ist gewesen	er hat gehabt	er ist geworden/worden
	wir sind gewesen	wir haben gehabt	wir sind geworden/worden
	ihr seid gewesen	ihr habt gehabt	ihr seid geworden/worden
	sie sind gewesen	sie haben gehabt	sie sind geworden/worden
Pluskvam-perfektum	ich war gewesen	ich hatte gehabt	ich war geworden/worden
	du warst gewesen	du hattest gehabt	du warst geworden/worden
	er war gewesen	er hatte gehabt	er war geworden/worden
	wir waren gewesen	wir hatten gehabt	wir waren geworden/worden
	ihr wart gewesen	ihr hattet gehabt	ihr wart geworden/worden
	sie waren gewesen	sie hatten gehabt	sie waren geworden/worden
Imperativ	sei	hab	werde
	seid	habt	werdet
	seien Sie	haben Sie	werden Sie

SEIN MED SEIN

Sein bøjes med sein som hjælpeverbum:

Han **har** været her.

*Er **ist** hier gewesen.*

De **havde** været hjemme.

*Sie **waren** zu Hause gewesen.*

AT BLIVE ...

... kan oversættes til tysk på to måder:

- **werden** at blive noget nyt
- **bleiben** at forblive; blive ved med noget

Sie wird bald 18 Jahre alt.

Ich bleibe heute den ganzen Tag im Bett.

Passiv

Formen *worden* bruges kun som hjælpeverbum og anvendes i forbindelse med passiv, der i øvrigt konstrueres som på dansk:

Præsens:	Han bliver madet.	<i>Er wird gefüttert.</i>
Præteritum:	Han blev madet.	<i>Er wurde gefüttert.</i>
Perfektum:	Han er blevet madet.	<i>Er ist gefüttert worden.</i>
Pluskvamperfektum:	Han var blevet madet.	<i>Er war gefüttert worden.</i>

Opgaver til *sein, haben, werden*

1 Indsæt præsensformerne af *sein, haben* eller *werden* i nedenstående sætninger:

1. (*sein*) Das Wetter _____ schön.
2. (*haben*) _____ du drei Euro?
3. (*sein*) Nein, ich _____ pleite.
4. (*werden*) Es _____ bald Frühling.
5. (*haben*) Michael _____ nie Zeit für mich.
6. (*werden*) Wir _____ alle älter.
7. (*sein*) Dieter, Hubert und Lise _____ heute nicht anwesend.
8. (*werden*) Die Party _____ gut.
9. (*sein*) Du _____ mir eine teure Bekanntschaft.
10. (*haben*) Mittelalterliche Städte _____ viele alte Häuser.

2 Indsæt præteritumsformerne af *sein*, *haben* eller *werden* i nedenstående sætninger:

1. (*sein*) Der Ringordner _____ auf seinem Platz.
2. (*werden*) _____ du in Griechenland krank?
3. (*haben*) Der Lehrer _____ eine Meise.
4. (*werden*) Susanne _____ ein schönes Mädchen.
5. (*sein*) Der Fernseher _____ in Unordnung.
6. (*haben*) Ihr _____ nichts im Kühlschrank.
7. (*haben*) Ich _____ Bauchschmerzen.
8. (*werden*) Er _____ der Sportler des Jahres.
9. (*haben*) Die Häuser _____ rote Dächer.
10. (*sein*) Die Bauarbeiten _____ schnell fertig.

3 Analysér og oversæt følgende sætninger til tysk:

Wolfgang var ikke hjemme. Hvor var han? Andrea blev ked af det. De havde jo en aftale! Hun havde endda en tandbørste med. Wolfgang og Dieter var sikkert sammen. Måske var de hjemme hos (*bei*) Dieter.

Dieter havde en lejlighed i Kantstraße. Andrea var hurtigt derhenne (*da*). "Er Wolfgang her?" Dieter blev forlegen. Wolfgang var der ganske vist, men de var ikke alene. De havde besøg. Petra og Irmgard var der også. Andrea blev rød (i hovedet). Måske var alting en misforståelse. De havde ingen aftale. Andrea blev jaloux og misundelig. Havde hun ingen chance hos Wolfgang? Livet var ikke let.

4 Indsæt perfektumformer af *sein*, *haben* og *werden* i nedenstående sætninger:

1. (*sein*) Das Fahrrad _____ kaputt _____.
2. (*haben*) Ute _____ einmal einen Freund _____.
3. (*werden*) Die Lehrerin _____ leider krank _____.
4. (*haben*) Die Sportler _____ einen Unfall _____.
5. (*werden*) Der Lottospieler _____ Millionär _____.
6. (*sein*) Seine Eltern _____ immer arm _____.
7. (*haben*) Und jetzt _____ er endlich Glück _____.
8. (*sein*) _____ du in Österreich _____?
9. (*werden*) Es _____ schon wieder Wochenende _____!
10. (*sein*) Es _____ eine schöne Woche _____.

5 Omsæt følgende sætninger til perfektum:

Eksempel:

Er hat einen Bruder. → *Er hat einen Bruder gehabt.*

Sie sind kreativ. → *Sie sind kreativ gewesen.*

Ihr werdet immer fauler. → *Ihr seid immer fauler geworden.*

1. Die Politiker sind unendlich klug.
2. Die Socken haben viele Löcher.
3. Das Wasser ist heiß.
4. Die Badewanne wird voll.
5. Die Schwimmhalle hat eine gute Cafeteria.
6. Die Kleider werden nass.
7. Die Sache ist unangenehm.
8. Das Personal wird unsicher.
9. Der Direktor hat viel Arbeit.
10. Habt ihr einen schlechten Tag?

6 Oversæt følgende sætninger til tysk:

1. Elisabet er blevet skuespiller.
2. Hun har været i Amerika.
3. Hestene var blevet trætte.
4. Bananerne havde været friske.
5. Nu var de blevet rådne.
6. Postbuddet var blevet far.
7. Festen har været sjov.
8. Har I været hjemme?
9. Brødet var blevet tørt.
10. Kaffen er blevet kold.

Svage verber

I ordbogen finder man altid verbernes grundform = **infinitiv** (navneform). Denne ender altid på *-en*. Ved at fjerne infinitivendelsen får man verbets **stamme**. Til denne stamme føjes de forskellige endelser.

infinitiv: *leben* → stamme: *leb-* → præsens: *er leb-t*
 præteritum: *er leb-te*
 perfektum: *er hat ge-leb-t*

Præsens

Singularis	1. ich	leb-e
	2. du	leb-st
	3. er/sie/es	leb-t
Pluralis	1. wir	leb-en
	2. ihr	leb-t
	3. sie/Sie	leb-en

Når verbets stamme ender på *-d* eller *-t*, tilføjes et binde-*e*, hvor der ikke allerede i forvejen står et *-e* i endelsen, da man ellers ikke kan høre endelsen.

<i>du red-e-st</i>	<i>du arbeit-e-st</i>
<i>er red-e-t</i>	<i>er arbeit-e-t</i>
<i>ihr red-e-t</i>	<i>ihr arbeit-e-t</i>

Hvis verbets stamme ender på *-s* eller en s-agtig lyd, nøjes man med at tilføje et *-t* i 2. person singularis.

<i>reisen: du reis-t</i>	<i>küssen: du küss-t</i>	<i>furzen: du furz-t</i>
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Præteritum

Singularis	1. ich	leb-te
	2. du	leb-test
	3. er/sie/es	leb-te
Pluralis	1. wir	leb-ten
	2. ihr	leb-tet
	3. sie/Sie	leb-ten

Der gælder samme regler for *-d-* og *-t-*stammer som i præsens, dvs. at **alle** former får tilføjet et binde-*e*.

ich red-e-te
er red-e-te
sie red-e-ten

ich arbeit-e-te
er arbeit-e-te
sie arbeit-e-ten

Perfektum og pluskvamperfektum

Perfektum og pluskvamperfektum er **sammensatte tider**. De består af et bøjet hjælpeverbum (*sein* eller *haben*) og et hovedverbum, der altid har samme form.

Hovedverbet står i perfektum participium (kort tillægsform).

Formen perfektum participium danner man ved at sætte **ge-** foran stammen og **-t** efter stammen:

leben: ge-leb-t *ge + stamme + t* *küssen: ge-küsst-t* *arbeiten: ge-arbeit-e-t*

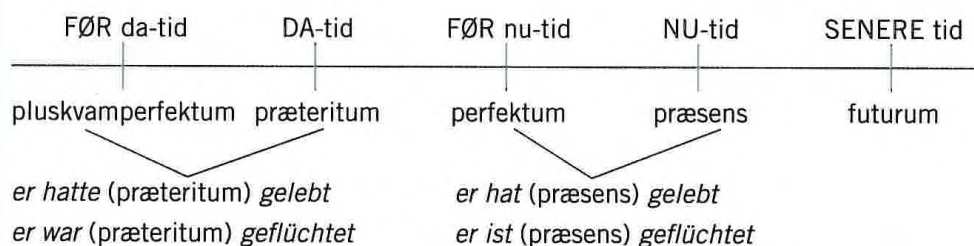
På dansk ender denne form på *-t* eller *-et*: købt, rejst, levet, kysset, arbejdet.

Hjælpeverbet bøjes i person, tal og tid.

TIDSLINJE

En tidslinje kan illustrere tidernes indbyrdes forhold:

SEIN ELLER HABEN SOM HJÆLPEVERBUM?

Som hjælpeverbum bruger man *sein* ved hovedverber, der betegner en bevægelse eller tilstandsændring. Ellers bruger man *haben*.

Perfektum:

Præsensformen af hjælpeverbet + perfektum participium af hovedverbet.

Singularis	1. ich	habe	
	2. du	hast	
	3. er/sie/es	hat	
Pluralis	1. wir	haben	gelebt
	2. ihr	habt	
	3. sie/Sie	haben	

Singularis	1. ich	bin	
	2. du	bist	
	3. er/sie/es	ist	
Pluralis	1. wir	sind	geflüchtet
	2. ihr	seid	
	3. sie/Sie	sind	

Pluskvamperfektum:

Præteritumformen af hjælpeverbet + perfektum participium af hovedverbet.

Singularis	1. ich	hatte	
	2. du	hattest	
	3. er/sie/es	hatte	
Pluralis	1. wir	hätten	gelebt
	2. ihr	hattet	
	3. sie/Sie	hätten	

Singularis	1. ich	war	
	2. du	warst	
	3. er/sie/es	war	
Pluralis	1. wir	waren	geflüchtet
	2. ihr	wart	
	3. sie/Sie	waren	

SPECIEL PERFECTUM PARTICIPIUM (UDEN GE-)

Nogle verber danner perfektum participium uden *ge-*. Det drejer sig om verber, hvis første stavelse er tryksvag:

- verber med følgende forstavelser:

be-: *bedeuten*

ge-: *gehören*

ent-: *entfernen*

er-: *erobern*

ver-: *verkaufen*

zer-: *zerbomben*

- en række fremmedord, f.eks.:

funktionieren

interessieren

studieren

telefonieren

Ordstilling

Når verballeddet er sammensat, placeres perfektum participium-formen bagerst i sætningen.

Den personbøjede del af verballeddet står ligesom på dansk fremme i sætningen:

<i>Der Mann</i>	<i>hat</i>	<i>gestern</i>	<i>einen Hund</i>	<i>gekauft.</i>
<i>Gestern</i>	<i>hat</i>	<i>der Mann</i>	<i>einen Hund</i>	<i>gekauft.</i>
	○			○
	2. plads			sidst

➔ OM ORDSTILLING I LEDSÆTNINGER? SE KAP. 4.

Imperativ (bydemåde)

På dansk har man kun én imperativ-form, uanset hvem man vil kommandere med eller opfordre til noget:

Sig ikke mere, Per!

Sig ikke mere, venner!

Sig ikke mere, fru Hansen!

På tysk bruges tre forskellige former, alt efter hvem man taler til. I alle tilfælde tager man udgangspunkt i verbets stamme:

Per (*du*/2. person singularis)

venner (*ihr*/2. person pluralis)

fru Hansen (*Sie*/3. person pluralis)

Sag nicht mehr, Per!

Sagt nicht mehr, Freunde!

Sagen Sie nicht mehr, Frau Hansen!

Opgaver til svage verber

1 Indsæt den rigtige præsensform af verbet i sætningen:

- (*hoffen*) Friedrich _____ auf Schnee.
- (*glauben*) Er _____ aber dem Wetterbericht nicht.
- (*kaufen*) Wir _____ nie eingelegte Gurken.
- (*holen*) _____ du mich vom Bahnhof ab?
- (*hören*) _____ ihr überhaupt zu?
- (*lieben*) Martin _____ Anna nicht mehr.
- (*spielen*) In den Turnstunden _____ die Jungs Fußball.
- (*fühlen*) Ich _____ mich nicht wohl.
- (*reden*) Petra _____ zu viel Quatsch.
- (*machen*) Das _____ nichts!

2 Kombinér det rigtige subjekt med den rigtige sætning:

1. Richtige Männer	A. macht um 18 Uhr zu.
2. Das Geschäft	B. bringt den Gästen das Essen.
3. Der Computer	C. kochen schon eine halbe Stunde.
4. Die Kartoffeln	D. kommst zu spät.
5. Der Ober	E. treffen uns heute Abend in der Stadt.
6. Ludwig, Helene und ich	F. hat ihre Ballettschuhe vergessen.
7. Du	G. weinen nicht.
8. Ich	H. brauchen Bewegung.
9. Luise Hoffmann	I. hasse untreue Freunde.
10. Alle Menschen	J. speichert alles auf der Festplatte.

3 Indsæt den rigtige præsensform af verberne (-d- og -t-stammer):

1. (arbeiten) Du _____ zu viel.
2. (reden) Alle _____ durcheinander.
3. (behaupten) Der Dieb _____, dass er es nicht getan hat.
4. (warten) _____ ihr auf mich?
5. (kosten) Wie viel _____ eine Cola?
6. (enden) Der Film _____ traurig.
7. (antworten) Warum _____ du nicht?

4 Omsæt sætningerne i øvelse 1 til præteritum.

5 Oversæt det danske verbum til tysk. Omsæt det til den præteritumform, der passer til subjektet i tal og person:

1. Er _____ das Bild an die Wand. (hænge)
2. Ich _____ nicht Wiener Walzer. (danse)
3. Der Haferschleim _____ ihm nicht. (smage)
4. Sie _____ ihre Brille. (pudse)
5. _____ ihr das Haus letztes Jahr? (bygge)
6. Wir _____ im August zusammen. (bade)
7. Der Hausmeister _____ rund um die Uhr. (arbejde)
8. Die Kinder _____ den Schatz beim Spielen. (skjule)
9. _____ du wirklich jeden Tag das Brot beim Bäcker? (hente)
10. Mädchen und Jungen _____ früher nicht dieselbe Schule. (besøge)

6 Oversæt følgende sætninger til tysk:

I Trier oplever man fortiden. Romerne besatte byen og byggede mange monumenter. Mange ruiner eksisterer endnu. De fortæller byens historie. Overalt studerer museumsfolk denne historie. Butikkerne sælger postkort, og restauranterne serverer vin. I middelalderen spillede byen også en rolle. Man levede godt og sikkert. Kirken beskyttede byen. Floden Mosel betød meget, handelen blomstrede, og indbyggerne mødte mange udlændinge.

7 Indsæt de manglende perfektum participium-former:

1. Ich habe nie Zigaretten _____. (*rauchen*)
2. Sie hat ihrer Freundin einen Pullover _____. (*stricken*)
3. Was hast du heute _____. (*machen*)
4. Ich habe schon alle Endungen auswendig _____. (*lernen*)
5. Heute Morgen hat der Wecker nicht _____. (*klingseln*)
6. In der Ex-DDR hat die Stasi die Bevölkerung _____. (*bespitzeln*)
7. Geld hat uns immer _____. (*interessieren*)
8. Jetzt hat er schon wieder Milka-Schokolade _____. (*kaufen*)
9. Ich habe gestern mit dem Krankenhaus _____. (*telefonieren*)
10. Was ist denn hier _____. (*passieren*)
11. Die Wikinger haben England _____. (*erobern*)
12. Sie ist leider _____. (*verreisen*)

8 Indsæt det manglende hjælpeverbum, således at hele verballeddet står i pluskvamperfektum:

1. Er _____ nach Bayern gereist.
2. Die Oma _____ die Decke um die Beine gewickelt.
3. Die Gruppen _____ den ganzen Weg gewandert.
4. Hugo Tänzer _____ nie seine Stiefel geputzt.
5. Der Hund _____ seinem Herrn überall gefolgt.
6. Nach vielen Jahren _____ die Brüder aus dem Ausland nach Hause gekehrt.
7. _____ du damals schon das Auto gekauft?
8. Nein, aber ich _____ mich lange für Autos interessiert.
9. Er _____ über den spitzen Stein gestolpert.
10. Der Ingenieur _____ mit dem Flugzeug ins Meer gestürzt.

9 Oversæt til tysk:

1. Hvorfor har I skiftet tema[et]?
2. Han havde købt for mange tomater.
3. Millionæren havde foræret skolen et billede.
4. Teknikeren har ændret computerens kode.
5. Mekanikeren havde repareret maskinen.

6. Ulykken var sket i nat.
7. Klassen var rejst til Spanien.
8. Man havde betalt regningerne for sent.
9. De har ikke lært fransk endnu.
10. Nu har vi arbejdet nok!

10 Lav imperativ-sætninger som eksemplet nedenfor:

Eksempel:

<i>(du) die Zeitung holen</i>	→	<i>Hol die Zeitung, (bitte)!</i>
<i>(ihr) die Zeitung holen</i>	→	<i>Holt die Zeitung, (bitte)!</i>
<i>(Sie) die Zeitung holen</i>	→	<i>Holen Sie die Zeitung, (bitte)!</i>

1. (du) dich verstecken
2. (du) mir alles erzählen
3. (ihr) die Theaterkarten bestellen
4. (Herr Meyer) noch ein Lied spielen
5. (ihr) die Musik leiser stellen
6. (du) dich auf den Stuhl setzen
7. (Frau Schultz) einen Kaffee kochen
8. (du) am Fahrkartenschalter fragen
9. (ihr) sofort mit den Zankereien Schluss machen
10. (Herr Sauer und Frau Süß) sich einigen